

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060207

DOM
2017-02-09
Stockholm

Mål nr
P 1489-16

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2016-02-03 i mål nr P 3423-15, se bilaga A

KLAGANDE

TeliaSonera Mobile Networks AB

Ombud: Advokatbyrån Sigeman
& Co AB

MOTPARTER

1. Byggnadsnämnden i Danderyds kommun

2. PB

3. NE

4. CE

5. CI

6. MI

7. DMJ

Dok.Id 1295072

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

8. MJ

9. CT

10. KT

11. RT

12. HW

13. GW

Ombud för 2-13: Stockholm Arbitration & Litigation Center (SALC)

SAKEN

Bygglov på fastigheten XX i Danderyds kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen avslår TeliaSonera Mobile Networks AB:s yrkande om syn.
 2. Med ändring av mark- och miljödomstolens dom fastställer Mark- och miljööverdomstolen Byggnadsnämndens i Danderyds kommun beslut den 28 januari 2015, dnr 2014-0329, att meddela bygglov för telemast (monopole) och teknikskåp på fastigheten XX i Danderyds kommun.
-

YRKANDEN M.M. I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

TeliaSonera Mobile Networks AB (TeliaSonera) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska fastställa Byggnadsnämndens i Danderyds kommun beslut att bevilja bygglov.

PB, NE, CE, CI, MI, DMJ, MJ, CT, KT, RT, HW och GW (PB m.fl.) har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom. Om Mark- och miljööverdomstolen anser att TeliaSoneras ansökan om bygglov inte ska avslås är deras inställning att ärendet ska återförvisas till nämnden för förnyad behandling.

Byggnadsnämnden i Danderyds kommun har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

UTREDNINGEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

PB m.fl. har åberopat två utlåtanden över värdepåverkan på intilliggande fastigheter.

TeliaSonera har begärt att Mark- och miljööverdomstolen ska hålla syn.

PB m.fl. har motsatt sig att syn hålls.

UTVECKLANDE AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

TeliaSonera har vidhållit det som bolaget tidigare har anfört och tillagt i huvudsak följande: Anläggningen har ett allmännyttigt ändamål. Detaljplanen anger inte några särskilda värden för marken där bolaget vill uppföra anläggningen. Platsen ligger i ett kuperat och svårtillgängligt skogsområde. Anläggningen kommer endast att ta i anspråk en obetydlig del av området och den inkräktar inte på den fortsatta användningen av området.

Det finns ett behov av anläggningen. TeliaSonera har konstaterat att trafikbelastningen på nätet är så hög i södra Danderyd att det krävs en utbyggnad av basstationer där. Ett

antal tekniska förutsättningar behöver vara uppfyllda för att en plats ska komma ifråga. Bland annat får andra basstationer inte finnas för nära eftersom frekvenserna kan störa och i värsta fall släcka ut varandra. Områdets topografi har också stor betydelse vid valet av plats. I tätbebyggda områden finns ytterst få platser som är lämpliga och som inte utgörs av tomtmark eller gatumark. Det är också dyrt att bygga nya master. I första hand utreds därför om det finns en möjlighet att använda en redan befintlig mast. I detta fall har bolaget inte hittat någon möjlighet att placera utrustningen i befintlig mast i närheten eller någon annan godtagbar placering av masten inom detaljplaneområdet. Av estetiska skäl har höjden på masten bestämts till 25 meter. Det bestrids att anläggningen skulle påverka värdet på omkringliggande fastigheter med de belopp som motparterna påstått.

PB m.fl. har vidhållit det som tidigare anförts och tillagt sammanfattningsvis följande: Det allmänna intresset av en fungerande mobil telekommunikation anses visserligen ha företräde framför enskildas intresse av att en mast inte uppförs som förorsakar även ganska betydande olägenheter för omkringliggande fastigheter, exempelvis marknadsvärdesminskning. Denna praxis utgår dock ifrån att mobilmasterna är nödvändiga för en fungerande mobiltäckning och att det är svårt att finna en lämpligare alternativ placering. Det är i detta mål inte utrett om det förhåller sig så. TeliaSoneras påståenden om sakförhållandena kan inte godtas utan närmare utredning. Det är i praktiken omöjligt för sakägarna att förebbringa bevisning om motsatsen och de kan inte hävda sina intressen i processen om TeliaSonera inte lägger fram någon bevisning. En sådan bevislättning för TeliaSonera skulle strida mot principen om rätten till en rättvis rättegång i regeringsformen och Europakonventionen som bl.a. innebär att den part som har bäst förutsättningar och praktiska möjligheter att förebbringa bevisning också ska göra det. I målet finns inte heller någon utredning angående möjligheten att utforma masten på ett annat sätt. Om Mark- och miljööverdomstolen kommer fram till att TeliaSoneras ansökan om bygglov inte ska avslås, bör ärendet därför återförvisas till nämnden för bedömning av behovet av den aktuella masten, möjligheten till alternativ lokalisering av masten eller inplacering av utrustningen i redan befintlig mast och för bedömning vad gäller mastens utformning.

Om masten uppförs bedöms deras fastigheter förlora sammanlagt ca 40–50 miljoner kronor i värde. Uppgiften om värdeminskning är inte motbevisad. I vart fall får skadan uppskattas med stöd av 35 kap. 5 § rättegångsbalken. En sådan värdepåverkan aktualiserar det grundlagsfästa egendomsskyddet enligt regeringsformen och Europakonventionen och förutsätter att en grundlig och nyanserad proportionalitetsbedömning görs i målet.

Byggnadsnämnden i Danderyds kommun har anfört i huvudsak följande. Nämnden har i sitt beslut tillämpat praxis. Nämnden välkomnar dock mark- och miljödomstolens dom enligt vilken en operatör bör ha skyldighet att noga utreda behovet av en mast på den aktuella platsen och alternativa lösningar för placering av masten. Samordning och samutnyttjande bör ingå i en sådan utredning. Det är av betydande vikt att en mast placeras med stor hänsyn till omgivningen och grannarna samt att master samordnas och används gemensamt av flera operatörer.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Det finns inte anledning att hålla syn i målet. TeliaSoneras yrkande i den delen ska därför avslås.

Enligt 9 kap. 30 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL, ska bygglov beviljas inom planlagt område om förutsättningarna i bestämmelsen är uppfyllda. Även om åtgärden strider mot planen, får bygglov enligt 9 kap. 31 b § PBL ges om åtgärden är förenlig med planens syfte och innebär en liten avvikelse. Domstolen har att bl.a. ta ställning till om bygglov ska nekas med anledning av att den aktuella masten strider mot gällande detaljplan, utformas och placeras på ett sätt som inte är lämpligt med hänsyn till stads- och landskapsbilden samt naturvärdena på platsen, eller innebär betydande olägenhet för omgivningen.

Vid prövningen av frågor enligt PBL ska enligt 2 kap. 1 § både enskilda och allmänna intressen beaktas.

Enligt gällande detaljplan ligger den aktuella platsen där masten enligt ansökan ska placeras inom ett område där marken är avsedd för parker, planteringar och naturområden. Den sökta åtgärden är således inte förenlig med i planen angiven markanvändning. Frågan blir då om åtgärden är förenlig med planens syfte och om den innebär en liten avvikelse.

Normalt kan en avvikelse inte betraktas som en liten avvikelse förenlig med planens syfte om avvikelsen består i att marken ska användas för ett ändamål som inte är avsett i planen. Enligt fast praxis kan dock en sådan åtgärd på allmän platsmark vara förenligt med planens syfte om den avser ett allmännyttigt ändamål (se bland annat RÅ 2002 ref. 63 och Mark- och miljööverdomstolens dom i mål P 7611-14). Den sökta åtgärden utgör en del av det nationella nätet för elektronisk kommunikation och avser att betjäna det omkringliggande samhället. Åtgärden avser därmed ett allmännyttigt ändamål. Det som PB m.fl. har anfört i fråga om utredning kring behovet respektive alternativa placeringar av masten kan inte påverka den bedömningen.

Det är mastens påverkan på den i detaljplanen avsedda markanvändningen som avgör om den kan godtas som en liten avvikelse förenlig med planens syfte (se ovan nämnda avgörande i mål P 7611-14 samt Mark- och miljööverdomstolens avgöranden i målen P 9535-14, P 9350-14, P 7907-15 och P 10330-14). Några särskilda värden för den aktuella marken har inte angetts i planen och den yta som kommer att tas i anspråk genom åtgärden är begränsad. Eftersom mastens påverkan på möjligheterna att utnyttja marken för det avsedda ändamålet således är begränsad, kan åtgärden enligt Mark- och miljööverdomstolens bedömning godtas som en liten avvikelse som också är förenlig med planens syfte.

Enligt Mark- och miljööverdomstolen kan varken mastens placering eller utformning anses olämplig med hänsyn till stads- och landskapsbilden eller naturvärdena på platsen.

När det gäller frågan om åtgärden innebär betydande olägenheter för omgivningen ska bedömningen utgå ifrån området karaktär och förhållandena på orten (se prop. 1985/86:1, s 483f). Någon skyldighet för den som söker bygglov att styrka behovet av

den aktuella åtgärden finns inte. Förutsättningarna för att bevilja bygglov inom ett område anges i 9 kap. 30 § PBL. PBL uppställer inte något krav på att en utredning avseende alternativa placeringar ska genomföras. Frågan om det avsedda ändamålet kan uppnås med en annan placering får betydelse först om åtgärden leder till att en så omfattande olägenhet uppstår för omgivningen att betydande olägenhet enligt 2 kap. 9 § PBL kan övervägas (jfr RÅ 1991. ref 46). Den aktuella masten är 25 meter hög och placeras ungefär 45 meter från närmaste bostadsbyggnad. Enligt Mark- och miljööverdomstolen utgör det intrång som masten innebär, bl.a. mot bakgrund av det aktuella områdets karaktär som ett relativt tätbebyggt område, inte någon betydande olägenhet för omgivningen.

Vid den proportionalitetsbedömning som slutligen ska göras konstaterar Mark- och miljööverdomstolen att det inte är klarlagt att den sökta åtgärden kommer att föranleda ett sådant ekonomiskt förfång för PB m.fl. att det allmänna intresset ska stå tillbaka.

Sammanfattningsvis finns det inte något hinder utifrån kraven i 9 kap. 30 § PBL för att bevilja bygglov för den aktuella åtgärden. Det finns därmed inte skäl att avslå TeliaSoneras ansökan om bygglov. Det finns inte heller någon anledning att återförvisa ärendet till nämnden. Mark- och miljödomstolens dom ska därför upphävas och länsstyrelsens beslut fastställas.

Mark- och miljööverdomstolen finner inte skäl att tillåta att målet prövas av Högsta domstolen. Enligt huvudregeln i 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar får domen således inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Anna Tiberg och Birgitta Bylund Uddenfeldt, tekniska rådet Maria Lotz och hovrättsrådet Ulf Wickström, referent. Föredragande har varit Helen Agah.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2016-02-03
meddelad i
Nacka Strand

Mål nr P 3423-15

KLAGANDE

1. PB

2. NE

3. CE

.

4. CI

5. MI

6. DMJ

7. MJ

8. HW

9. GW

10. CT

11. KT

Dok.Id 442302

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104 131 26 Nacka Strand	Augustendalsvägen 20	08-561 656 30 E-post: mmd.nacka.avdelning3@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	08-561 657 99	måndag – fredag 08:00-16:30

12. RT

Ombud för 1-12: SALC Advokatbyrå

MOTPART

1. Byggnadsnämnden i Danderyds kommun

2. TeliaSonera Mobile Networks AB

Ombud för 2: TeliaSonera Mobile Networks AB

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut den 12 maj 2015 i ärende nr 4032-5843-2015, se bilaga 1

SAKEN

Bygglov på fastigheten Danderyd XX

DOMSLUT

Med ändring av länsstyrelsens beslut upphäver mark- och miljödomstolen Byggnadsnämnden i Danderyds kommuns beslut den 28 januari 2015 (§ 12) om bygglov på fastigheten XX och avslår ansökan.

BAKGRUND

Byggnadsnämnden i Danderyds kommun (nämnden) beslutade den 28 januari 2015 att ge TeliaSonera Mobile Networks AB (bolaget) bygglov för en 25 m hög mast (i beslutet benämnd monopole) med teknikskåp på fastigheten XX. Beslutet överklagades av flera personer till Länsstyrelsen i Stockholms län (länsstyrelsen), som i beslut den 12 maj 2015 avslog överklagandena. De personer som anges under rubriken KLAGANDE ovan (klagandena) har överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

Klagandena har yrkat att domstolen ska upphäva bygglovet. I andra hand har de yrkat att domstolen ska återförvisa bygglovsärendet till nämnden för ny handläggning och bedömning av behovet av respektive möjligheterna till alternativ lokalisering av mobilmasten/inplacering av den utrustning som ska placeras på masten i en befintlig mast. I tredje hand har de yrkat att domstolen ska återförvisa målet till nämnden för ny handläggning vad gäller mastens utformning.

Klagandena har, utöver vad som anförts i länsstyrelsen, anført i huvudsak följande.

Länsstyrelsens handläggning och beslut är undermåliga och klagandena har inte fått en rättvis handläggning hos länsstyrelsen. De har enligt 2 kap. 11 § andra stycket regeringsformen ("RF") och artikel 6:1 i Europakonventionen rätt till en rättvis rättegång.

Länsstyrelsen har inte kommunicerat klagandenas överklagande med någon av motparterna. De ifrågasätter om det med hänsyn till vad de anført hos länsstyrelsen verkligen har förelegat förutsättningar för underlåten kommunikering. Det ger i vart fall intryck av att länsstyrelsen inte tagit seriöst på överklagandet, särskilt inte när så många relevanta faktiska omständigheter varit oklara.

Avvikelsen från detaljplanen är inte en "liten eller mindre avvikelse", dels därför att det är fråga om en helt annan användning än den i detaljplanen föreskrivna, dels

därför att den aktuella masten ska placeras mitt i parkområdet och inte i utkanten några få meter in på detta, som i andra i ärendet refererande bygglov för mobilmaster där endast en liten avvikelse ansetts föreligga.

I det överklagade beslutet konstaterar länsstyrelsen "*att masten inte är högre än att den i huvudsak kan komma döljas av omkringliggande träd*". Det är fel. Masten kommer inte att huvudsakligen döljas av omkringliggande träd, vilket av klagandena ingivna fotomontage visar. Klagandena ställer sig frågande till hur länsstyrelsen över huvud taget kunnat ha någon uppfattning om gestaltningen utan att ha besökt den aktuella platsen. Oavsett hur handläggningen gått till är den inte förenlig med god förvaltningsstandard och grundläggande rättssäkerhetskrav och länsstyrelsens slutsatser om i vilken utsträckning mobilmasten kommer att synas i omgivningarna är därtill i sak felaktig.

Den allvarligaste invändningen mot nämndens och länsstyrelsens handläggning och beslut är dock att man över huvud taget inte övervägt om den aktuella mobilmasten verkligen behövs och, om så skulle visa sig vara fallet, om den kan lokaliseras till en annan mer lämplig plats eller om den utrustning som är avsedd för masten kan inplaceras i någon annan redan befintlig mast. Hos länsstyrelsen argumenterade klagandena utförligt kring detta, men det har inte satt några spår i länsstyrelsens beslutsskäl. I anslutning till bygglovsansökan presenterades ingen utredning och gavs inte heller någon annan information om huruvida det finns någon alternativ lokalisering av masten eller om den utrustning som är tänkt att placeras i denna i stället kan inplaceras i någon redan befintlig mast. Nämnden borde ex officio ha begärt in sådan utredning innan bygglovet beviljades och detta gäller än mer länsstyrelsen som överprövande myndighet. Genom att inte begära in sådan utredning och helt förbigå möjligheterna till alternativ placering har nämnden och länsstyrelsen struntat i att beakta såväl klagandenas enskilda intresse som den proportionalitetsprincip som ska tillämpas i alla bygglovsärenden. Regeln i 2 kap. 1 § plan- och bygglagen (2010:900) ("PBL") om att vid prövningen av frågor enligt PBL ska hänsyn tas till både allmänna och enskilda intressen innebär också att en

avvägning mellan motstridiga enskilda intressen, som det här närmast är fråga om, ska göras.

I målet har bolaget inte ens påstått att den aktuella masten är nödvändig för en fungerande mobiltäckning, än mindre har någon utredning som visar detta eller gör detta troligt presenterats och nämnden eller länsstyrelsen har inte heller begärt in någon sådan utredning. Klagandena har viss anledning att tro att den aktuella masten inte är nödvändig för en fungerande mobiltäckning, utan att bolaget genom bygglovsansökan vill försäkra sig om det aktuella mastläget framför bolagets konkurrenter, för att mastläget eventuellt kan behövas för framtida ännu inte introducerad teknik. Om det förhåller sig så föreligger inget allmänintresse att i strid mot gällande detaljplan och till stort förfång för klagandena bevilja det sökta bygglovet.

Klagandena har hos länsstyrelsen presenterat utredning som visar att den sammantagna värdenedgången på omkringliggande fastigheter blir mycket betydande (40-50 Mkr). En så betydande värdenedgång kan man inte vifta bort på det lättvindiga sätt som länsstyrelsen gör i det överklagade beslutet utan att ange några egentliga skäl. Länsstyrelsen skriver: *"att närliggande fastigheter kan förlora i värde är inte en sådan olägenhet som avses i bestämmelsen"* (2 kap. 9 § PBL). Regleringen i PBL tar inte över den överordnade regleringen om äganderättsskydd i 2 kap. 15 § RF och art. 1 i första tilläggsprotokollet till Europakonventionen. Den enskilda äganderätten är inte absolut. Den kan få vika även till förmån för ett enskilt rättssubjekt, men det ska då vara fråga om ett angeläget intresse som dessutom inte kan tillgodoses på något annat sätt, exempelvis genom alternativ lokalisering av aktuell mast eller inplacering av nödvändig utrustning i en redan befintlig mast. Den övergripande proportionalitetsprincipen gäller då enskilda intressen träds för när och innebär också att storleken på värdenedgången på omkringliggande fastigheter måste vägas mot den nytta som den sökta åtgärden (uppförande av en mobilmast) medför.

Regeringsrättens domar i RÅ 2010 ref. 62 I-III är gynnsamma för den som vill bygga en mobilmast, men de innebär inte att bygglov för mobilmaster alltid ska beviljas utan en noggrann bedömning i det enskilda fallet. Klagandena har hos länsstyrelsen utförligt utvecklat varför omständigheterna i det nu aktuella fallet skiljer sig i väsentliga och avgörande avseenden - förutom alternativ placering av masten, inplacering av utrustningen i någon befintligt mast samt behovet över huvud taget av mobilmasten - från förhållandena i RÅ 2010 ref. 62 I-III. Länsstyrelsen har i sitt beslut bortsett från vad klagandena anfört. Det bör särskilt noteras att Regeringsrättens avgöranden RÅ 2010 ref. 62 I-III utgår från att de i målen aktuella mobilmasterna var nödvändiga för en fungerande mobiltäckning och att det var svårt att finna en lämpligare alternativ placering. Att det förhåller sig på samma sätt i nu aktuellt mål är inte utrett.

Om en mobilmast trots allt måste byggas bör den i ett så känsligt område som det här är fråga om döljas och anpassas så att den smälter in så långt detta är möjligt. Detta sker både i Sverige och utomlands. Merkostnaden för mastägaren för en sådan miljöanpassning i förhållande till värdenedgången på omkringliggande fastigheter är marginell. En korrekt tillämpning av proportionalitetsprincipen ger därför till resultat att ett eventuellt bygglov ska villkoras av hur masten ska utformas för att smälta in så väl som möjligt i den aktuella miljön.

I det direkta närområdet finns redan i vart fall tre master i vilken ytterligare kommunikationsutrustning bör kunna inplaceras. I en av dessa master förefaller därtill bolaget redan vara intressent. Om en inplacering i någon av dessa master inte kan ske finns i närområdet också på flera ställen annan obebyggd mark som inte utgör tomtmark. Om en mast placeras på sådan mark kan den placeras på ett avstånd som är väsentligt längre från omkringliggande bebyggelse än vad som är fallet med det mastläge som nu är föremål för prövning. En sådan placering skulle medföra väsentligt mindre störningar och ekonomiska skador pga. minskade fastighetvärden för närbelägna fastigheter än den nu aktuella mastplaceringen.

Bolaget har bestritt klagandenas yrkanden och anfört i huvudsak följande.

Tidigare prövningar av ärendet har hanterats korrekt och rättssäkert. Bolaget har inte anledning att anta att prövningarna gjorts på otillräckligt underlag. Genom 2010 års PBL infördes att vid lokaliseringsprövningen, också i lovärenden, hänsyn ska tas till möjligheten att utnyttja mark så att också elektronisk kommunikation kan anordnas. Bolaget delar länsstyrelsens bedömning att anläggningen är förenlig med planens syfte. Anläggningen avser att tillgodose ett starkt allmänt intresse. Att hitta plats inom detaljplanerat område där utrymme för verksamheten har planstöd och där inte någon upplever anläggningen som störande är mycket svårt. Mark- och miljööverdomstolen har i flera mål under 2014 och 2015 godtagit att master får placeras på mark som enligt detaljplanen är park eller naturmark. Den aktuella anläggningen är av vanligt förekommande modell. Utformningen är prövad för sitt ändamål och uppfyller tekniska egenskaper för ändamålet. Den har en diskret kulör.

Master ska kunna användas för alla förekommande teknologier, också den modernaste teknologin, 4G (LTE) kommer att finnas i anläggningen. Bolaget har konstaterat att radiotäckningen och framför allt tillgänglig kapacitet i det mobila elektroniska kommunikationsnätet behöver förstärkas i de södra delarna av Danderyds kommun jämfört med tillgång och kapacitet på andra platser. Bolaget har under flera års tid arbetat för att i södra Danderyd hitta en lämplig plats som passar ur ett radioplaneringsperspektiv. Den planerade masten ingår i ett program ämnat att åstadkomma förbättrad radiotäckning och kapacitet till en standard som tillåter användande av de på marknaden förekommande teknologierna inklusive den modernaste teknologin. I varje enskilt ärende undersöks först om det finns möjlighet att inplacera utrustning hos någon annan mastägare eller i någon annan hög byggnad innan bygglov söks. I det här fallet finns inga sådana möjligheter. Åtgärden att förstärka infrastrukturen för trådlös elektronisk kommunikationsöverföring ligger i linje med fastlagda politiska mål om tillgång till modern trådlös elektronisk kommunikation med hög bandbredd. Den aktuella platsen är lämplig för detta ändamål.

Användande av trådlös elektronisk kommunikation ökar starkt både för talsamtal och för dataöverföring. Bolaget hänvisar till Post- och telestyrelsens, PTS, undersökning av Svensk Telemarknad år 2014. Där redovisas hur användningen av trådlöst elektroniskt kommunikationsnät för överföring av mobil data ökat under år 2014 jämfört med användandet under år 2013. Under målets handläggning har PTS publicerat ytterligare en undersökning av den svenska telemarknaden. Den senaste undersökningen avser första halvåret 2015 och publicerades av PTS den 23 november 2015. Undersökningen visar att antalet abonnemang i Sverige där 4G kan användas har ökat med 67 % jämfört med samma tidpunkt ett år tidigare. Vidare finns i undersökningen en redogörelse för användningen av det elektroniska kommunikationsnätet. Utredningen visar att trenden med ökande mobilteleanvändande fortsätter och att all taltrafik nu till 74% sker över mobilt elektroniskt kommunikationsnät, dvs. ett sådant nät som den aktuella masten ska ingå i. Vidare konstateras i undersökningen att ökningstakten accelererat för användning av mobil data, där 4G LTE kommer till användning. Den fortsatt kraftigt ökade användningen av trådlös elektronisk kommunikation, särskilt av 4G-teknologin, visar att det finns behov av att bygga ut nödvändig infrastruktur för att möta den ökande användningen. För att kunna tillhandahålla täckning och kapacitet i trådlöst elektroniskt kommunikationsnät med starkt ökande användning måste befintlig infrastruktur byggas ut så att kapaciteten kan förstärkas och täckningen förbättras.

Nämnden har vidhållit sitt tidigare ställningstagande och anfört bl.a. följande. Utbyggnaden av infrastrukturen för trådlös kommunikation är ett starkt allmänintresse. Miljö- och stadsbyggnadskontoret har vid muntlig dialog med sökanden ifrågasatt behovet av masten och om de befintliga masterna inom kommunen kan kompletteras i syfte att undvika flera master. Enligt sökanden är anläggningen nödvändig för att uppnå det avsedda allmännyttiga ändamålet.

DOMSKÄL

Som länsstyrelsen konstaterat ska masten och teknikskåpet enligt ansökan placeras på mark som enligt detaljplanen för området utgör park, plantering och/eller

naturområde. Åtgärden avviker alltså från detaljplanen. Nämnden och länsstyrelsen har bedömt att det är fråga om en liten avvikelse som är förenlig med planens syfte och att bygglov därför kan ges med stöd av 9 kap. 31 b § PBL. Såväl nämnden som länsstyrelsen har i sina skäl framhållit allmänintresset av åtgärden.

Mark- och miljööverdomstolen (MÖD) har i ett antal domar på senare tid funnit att bygglov för master på mark som är planlagd som park- eller naturmark kan ges med stöd av nämnda bestämmelse. I en dom den 26 mars 2015 (mål nr P 9535-14) tog MÖD vid prövningen hänsyn till det allmänna intresset av att masten uppfördes på en plats som medgav täckning av det behövande området. Även i domar den 18 maj 2015 (mål nr P 7611-14) och den 23 september 2015 (mål nr P 10330-14) tog domstolen hänsyn till den allmänna nyttan av de sökta åtgärderna.

I en dom den 7 oktober 2015 (mål nr P 469-15) prövade MÖD frågan om bygglov för en mast utanför detaljplanelagt område. Domen avsåg alltså inte tillämpning av 9 kap. 31 b § PBL och avvek även från andra fall angående bygglov för master på så sätt att platsen för uppförandet låg på strandskyddat område i ett naturreservat. Domen förtjänar ändå att nämnas i sammanhanget. MÖD tog i bedömningen av om bygglov kunde ges hänsyn till om det allmänna behovet av elektronisk kommunikation kunde tillgodoses med en alternativ placering som innebar mindre påverkan och konstaterade att det inte fanns någon utredning om alternativa placeringar i målet. I avsaknad av sådan utredning fann domstolen att det inte hade framkommit att ett uppförande av masten på den sökta platsen var den mest lämpade markanvändningen eller att det medförde en från allmän synpunkt god hushållning.

I detta fall har flera närboende såväl under nämndens och länsstyrelsens handläggning som i mark- och miljödomstolen ifrågasatt behovet av den aktuella masten. De har också vid upprepade tillfällen uttryckt önskemål om utredning angående behovet och alternativa lokaliseringar av antingen hela masten eller den utrustning som ska placeras i masten. Bolaget har visserligen i domstolen anfört att täckningen och kapaciteten i det mobila kommunikationsnätet behöver förstärkas i

de södra delarna av Danderyd, att bolaget under flera års tid har arbetat för att hitta en lämplig plats som passar och att det i detta fall inte finns några möjligheter att placera utrustning hos någon annan mastägare eller i någon annan hög byggnad. Någon närmare utredning angående framförallt behovet av förbättrad täckning och kapacitet i området eller vilka alternativa lokaliseringar som har undersökts har dock inte presenterats av bolaget. De rapporter från PTS som bolaget hänvisat till avser den svenska telemarknaden i allmänhet och inte förhållandena på just den aktuella platsen. De kan därför inte tillmätas någon större betydelse vid prövningen. I avsaknad av konkret utredning angående de lokala förhållandena kan domstolen inte, mot vad klagandena anfört, finna att det faktiskt finns behov av en mast på platsen eller att behovet inte kan tillgodoses på annat sätt.

Frågan om en avvikelse från detaljplanen ska betraktas som liten och förenlig med planens syfte kan inte bedömas enbart med ledning av absoluta mått och tal utan en bedömning måste göras utifrån omständigheterna i det enskilda fallet. Som framgår av de ovan redovisade rättsfallen har MÖD vid prövningen av frågan tagit hänsyn till den allmänna nyttan av de sökta åtgärderna. Eftersom mark- och miljödomstolen i detta fall inte finner utrett att den sökta åtgärden är allmännyttig kan den avvikelse från detaljplanen som åtgärden innebär inte anses vara liten eller förenlig med planens syfte i den mening som avses i 9 kap. 31 b § PBL. Inte heller på någon annan grund kan bygglov för åtgärden ges. Med ändring av länsstyrelsens beslut ska därför nämndens beslut om bygglov upphävas och bygglovsansökan avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV427)

Överklagande senast den 24 februari 2016. Prövningstillstånd krävs.

Magnus Hjort

Kent Svensson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Magnus Hjort och tekniska rådet Kent Svensson.